

Tolnainé Kassai Margit

ÓVODA AZ ÓVÓHELYEN

Feljegyzések
a Sztéhlo-gyermekmentésről

m MAGVETŐ
BUDAPEST, 2020

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

*A kiadás alapja a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest
Gyűjteményében BQ 0910/374 jelzeten található gépirat*

Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és az utószót írta
KUNT GERGELY

Lektorálta
HUHÁK HELÉNA

Borítókép:
1944, Budapest, II., Retek utca 29–31.
Fortepan, adományozó: Lissák Tivadar

Aznap, amikor a Hornyánszky néval kapcsolatos utolsó lehetőség is csődöt mond, és H.-né utolsó barátnője is nemleges választ adott, beszélgetés közben megkérdezem H.-nét, miért van vörös kereszt a kapun, mire elmondja, hogy felajánlották a házukat a Nemzetközi Vöröskeresztnek, amely azt gyermekvédő akciója céljaira máris igénybe vette, amennyiben az emeleteken levő helyiségekben (eddig idősb Hornyánszky né panziója) gyermekotthont létesített. Kérdéseimre, hogy kik felügyelnek a gyerekekre, előhívja az egyik gondozónőt, bemutat bennünket egymásnak, ettől a nőtől hallom először Sztehlo Gábor evangélikus lelkész nevét, aki a Fillér u. 60. sz. alatti Vöröskereszt-irodából irányítja a város különböző pontjain felállított gyermekotthonokat, és tőle függ

minden.¹⁴³ A nő biztat, hogy menjek el Sztehlóhoz, nagyon jó ember, hátha felvesz gyermekgondozónőnek.

Tudnod kell, hogy mindenki, akivel találkoztam, legalább tizenöt remek tippet tudott, hogy mit csináljak, kihez forduljak, kire hivatkozzam stb., és ekkor már jó pár hete mindenhova hiába mentem. Itt említem meg, hogy Dóri egyszer azzal adott ajánlólevelet a Baross utcai Vöröskereszt-irodához, ott is egy bizonyos nagyfejűhöz, hogy olybá vehetem, hogy már el is vagyok helyezve, mert nála az illető érdeklődött, keresnek egy perfekt irodai munkaerőt. Ő először Lilust akarta behozni, de minthogy Lilus már remekül el volt helyezve (a Szent István Kórház idegosztályán mint ápolt, megigazított születési bizonyítvánnyal), Dóri nekem engedte át a remek helyet, azzal a kikötéssel, hogy amint Lilusnak lesz szüksége rá, azonnal átengedem neki. Rövid leszek: a remek helyen kirúgtak, a nagyfejű félredobta az ajánlólevelet, az egész Baross utcai iroda tele volt taknyos, nagyképű és fontoskodó zsidókkal, órákig vártak, küldözgettek egyiktől másikhoz, végül is elutasítottak azzal, hogy egyelőre nem lehet létszámot szaporítani. – Ezek után megérted, hogy az idegen nő tippjét egy percig sem vettem komolyan, de valahogy a név és a cím megragadt a fejemben. Még sok mindenfelé próbálkoztam a következő napokban, és egyszer, amikor egész nap zuhogó esőben lótottam-futottam egyik helyről a másikra hiába, mindenütt elutasítottak, kirúgtak, és – ami legjobban kétségbe ejtett és elkeserített – láttam, hogy összekötéssel, protekcióval mégis

¹⁴³ A Nemzetközi Vöröskereszt Sztelho Gábor által vezetett „B” szekciójának és emellett a Jó Pásztor gyermekotthonoknak a központi irodája volt a II., Fillér u. 60.-ban.

lehetne valamit elérni, csak nekem nincs, mondom, úgy bőrig voltam ázva, átfázva csontig, elszontyolodva és halálra fáradva, hogy lássukuramisten miremegyünk-
ketten alapon, egye fene, felmáshztam a Fillér utcába (nagyon messze van a villamostól, át kell mászni a Rózsadombon egészen a Pasarétig, ezt szerencsére nem tudtam előre, különben nem indultam volna neki), ahol egy elegáns villa halljában nagy tömeg várt a Nagytiszteletű Úrra, Sztehlo Gáborra. Minden meggyőződés nélkül leültem én is várni, mert végre jó melegben lehettem, és mert úgyis mindegy, hol várok, úgysem sikerül semmi. De meglepetéssel kellett látnom, hogy a fent vázolt Baross utcai mentalitásnak nyoma sincs: időnként kijön bentről egy titkárféle úr, rendkívül udvariasan, érzékésünk sorrendjében odamegy mindenkihez, feljegyzi a neveket, és hogy kivel akarnak beszélni, milyen ügyben. Semmi kirúgás, semmi nagyképűség, semmi fölényeskedés, alig hiszek a szememnek. Nemsokára – akár hiszed, akár nem – BENN ÜLŐK A NAGYTISZTELETŰ ÚRNÁL, aki kedvesen mosolyogva fogad, mintha régen ismert volna, leül mellém, és kérdezi: mi-
ben lehet segítségemre. Én, aki remekül álltam szemrebbenés nélkül a kirúgásokat, most a kedves fogadtatásra tüstént bőgni kezdek, és csak aztán mesélem el, hogy negyedik hete bujkálok, a helyzet egyre kínosabb, nemcsak miattam, hanem a bűjtató barátok miatt is, és nem tehetem már sokáig ki őket annak, hogy miattam bajba kerüljenek, hallottam az ő akciójáról, szeretnék gondozónő lenni valamelyik otthonban, amihez mindentől eltekintve nagy kedvem is volna, mindig is szerettem gyerekekkel foglalkozni. Elmesélem neki a Miksa utcai óvodát is, látom rajta, hogy nagyon tetszik neki. Átvisz a másik szobába, és átad egy Mme

Barrée¹⁴⁴ nevű hölgynek ezekkel a szavakkal: „Ez a fiatal hölgy szeretne nálunk dolgozni, vegye előjegyzésbe!” Ugyanekkor a szemben levő tükörben meglátom magamat: a „fiatal hölgy”-et, akinek ősz hajtincsek lógnak a szemébe, és mély faltnik¹⁴⁵ vannak a szája mellett, arcszíne almazöld, erősen banyaszerű és még a harmincöt événél is többnek néz ki, mire újfent elbőgöm magam. De Barrée asszony már jegyzi is az adataimat azzal, hogy két nap múlva jöjjenek el ismét érdeklődni. Nem biztat semmivel, mert rengetegen vannak előjegyezve, és most már csak igen kevés újabb gyermekotthon fog létesülni. Máskor az ilyesmitől erősen elcsüggedtem volna, de most gondolkodóba ejt az, hogy amíg az előszobában vártam, rengeteg nőt utasítottak el a fülem hallatára azzal, hogy a Vöröskereszt csak gyermekek elhelyezéséről gondoskodik, felnőttekről nem. Kb. tíz-tizenöt nőt küldtek el így, köztük anyákat is, akiknek gyereke már fel volt véve valamelyik otthonban, és az anya vállalt volna minden munkát, hogy együtt maradjon a gyerekével, de a leghatározottabban elutasították. Én most már annyira ragaszkodom ehhez a megoldáshoz, hogy elszaladok Hajós testvérhez, majd Hőgyéhez, hogy nyomják meg a dolgot. Hajós úgy véli, hogy teljesen reménytelen, Hőgye megígéri, hogy próbál kapcsolatot keresni Sztehlóval. Közben találkozom Nádas Lotte alias Kovács Eszterrel, aki ugyancsak azt állítja, hogy kár a fáradságért, mert Nyilas Vera például az egész Jó Pásztort mozgósította, hogy felvegyék, és mégsem sikerült bejutnia, mert ehhez vagy igen nagy protekció kell, vagy pedig komoly összeget adományozni az intézmény céljaira.

¹⁴⁴ A nevet a gépiratban Kassai Mme Barrey-nak írja, javítottuk.

¹⁴⁵ Vö. Falten (ném.) 'ránc'.

Mindazonáltal két nap múlva jelentkezem Barrée asszonynál, aki lelkesedve fogad, megtudom tőle, hogy már tegnap vártak engem: el vagyok helyezve a most létesített Casino utcai¹⁴⁶ otthonban, Sztehlo soron kívül kiemelt az előjegyzésekből. – Már gépelik is a beutalásomat, valamint egy írást, mely szerint ingóságaim a Vöröskereszt tulajdonát képezik, és azokat kihozhatom a csillagos házból.

¹⁴⁶ Ma I., Móra Ferenc utca.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.

www.magveto.hu

www.facebook.com/magveto

magveto.kiado@lira.hu

Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomtatta és kötötte
a Central Dabasi Nyomda Zrt., 2020-ban
Felelős vezető Balizs Attila vezérigazgató

Felelős szerkesztő Schmal Alexandra

Korrektor Tomka Eszter

A kötetet Pintér József tervezte

Műszaki vezető Takács Klári

Kiadványszám 9057

Kner Antikva betűtípusból szedve

ISBN 978 963 14 4000 3

ISSN 0324-797X